

ANUL

Bucuriile poporului român sunt bucuriile Mele, durerile lui, sunt durerile Mele.

Regele Carol II.

REDACȚIA și ADMINISTRAȚIA:

ARAD, Str. Eminescu No. 18.

Telefon: 266.

Org.

Ap.

Asociației »Infrățirea«
două ori pe săptămână.

ABONAMENTE:

Pentru particulari:	Pentru autorități și instituții
200 Lei 1 An	500 Lei 1 An
100 6 Luni	250 6 Luni
50 3 Luni	130 3 Luni

In străinătate dublu.

8 IUNIE.

In ziua de 4 Ianuarie 1926 analele istoriei noastre naționale înregistrează un fapt de tristă amintire. S-au născut anume: în urma unor intrigă țesute cu multă abilitate, dar condamnate de conștiința unei națiuni întregi, Prințul Carol, moștenitorul tronului, a fost nevoit să renunțe la moștenire și la toate drepturile de cari se bucura în această colitate și să părăsească țara, să plece în exil.

lat: vine Prințul! In adevăr, Prințul Carol simțea că țara are nevoie de dânsul. El auzia tainca chemare a țării, și atunci, ridicat pe aripi de o »păsăre măiastră«, se îndreaptă spre patria care-l chema, setos fiind de graiul dulce al neamului și dornic de a se vedea iar în mijlocul acelor pe cari îi iubea.

Domnul mult așteptat sosi pe căile văzduhului, coborând în mijlocul alor

Soarta însă n'a voit să se scurteze pe placul intriganților. În scurt timp în țară se petreceră mai multe evenimente și mari perturbații în viața noastră politică, socială și economică. Și în locul de a vorbi aici despre ele, ci e destul să amintesc că țara află la grea cumpănă. Ne trebuia un mântuitor! Toate privirile se îndreptară spre Prințul îndrăgănit, care, deși deșteptat de țara iubită, nu se lăsa să se retragă un moment de a se ocupa de aproape de țară. Tăra era în așteptare! Un suflu dădător de viață începe să strălucească în lung și în

săl, ca și un trimis al Cerului!

Ziua de 8 Iunie 1930 a venit să repare ceea ce s'a făcut la 4 Ianuarie 1926, să reintegreze pe Prințul Carol în drepturile sale și să redea țării pe regele său. Ziua de 8 Iunie 1930, când Regele Carol II depune jurământul în fața Adunării Naționale a României, a fost o zi de entuziasm, o zi de bucurie frenetică pentru toată suflarea românească.

Dar... necazurile nu s'au sfârșit! Ba parcă din zi în zi sunt tot mai multe și mai grele. Nu trebuie să uităm însă, că națiu-

A M I N T I R I

(Domnul General Constantin Bălăcescu, Comandantul trupelor din Arad, binevoeste să onoreze ziarul »Aradul« cu rândurile de mai jos).

...Răsfoiesc, cu o explicabilă emoțiune, filele îngâbenite ale jurnalului meu din marele războiu, care ne-a dat întregirea Neamului în cuprinsul fireștilor lui hotare. S'au scurs de atunci cinsprezece ani...

File scrise sub pecetea simțimentelor trăite în plină înclăstare dintre viață și moarte, în plin sbucium de nădejdi și îngrijorări, file cari îmi răscolesc astăzi sentimente de bucurie și de îngrijorare, după cum le-am simțit în goana evenimentelor odată mai favorabile, altădată durabile, năzuințelor noastre românești, evenimente cari s'au perindat în timpul marilor acțiuni și în vârtejul cărora toată simțirea românească s'a găsit profund înclăstată, dar indeosebi noi, oștenii în trupul și în sângele cărora se făureau aceste evenimente.

Septembrie, 1917... Vremea când pentru întâia dată dau față cu voluntarii ardeleni... Ce oameni!... Vicisitudinile sorții apăsau greu asupra noastră, granițele Moldovei —

deși apărate cu o bogăție de rar eroism și neîntrerupte jertfe la Mărăștii, Mărășești, Oituz, etc. — totuși se găseau neîntrerupt amenințate să cadă zdrobite din cauza mârșavei trădări a tovarășilor noștri ruși... În timp ce conducătorii țării încercau o înțelegere cu rușii, în legătură cu tratativele de armistițiu cu dușmanul, care ne ocupase trei sferturi din țară, aceiași tovarăși ruși unelteau în spatele țării ca să ne dea pradă lăcomiei vrăjmașe. În aceste grele și cumplite vremuri, sufletele românești au cunoscut din plin amărăciunea tuturor desiluziilor și desnădejdiilor, totuși credința în izbânda finală a dreptei noastre cauze nu ne-a părăsit, căci suferințele de tot soiul isbuteau să întărească virtuți strămoșești necunoscute până atunci. Se cerea doar o rază de lumină, venită din afară, care să lege aceste virtuți într'un mănunchiu trainic și spornic în înfăptuiri, așa precum drojdia înfiripă viața celor trei măsuri biblice de făină.

Iar raza aceasta luminoasă în negura sufletelor noastre amărâte a fost sosirea voluntarilor ardeleni și bucovineni în Moldova mai apoi trimiși, pentru instrucție, la Bacău, unde mă găseam și eu.

Îi așteptam cu dor și dragoste, iar sosirea lor la Bacău, la Centrul de instrucție al Armatei a II-a (pe care o comanda viteazul și priceputul întreg pricepuți general, astăzi mareșalul Averescu), a fost prilej de mărețe serbări, pline de multă bucurie și avânt românesc.

Era în a doua jumătate a lunii Septembrie, când am primit vestea, că în afară de batalioanele de voluntari, cari sosiseră în luna Iunie la Iași și fuseseră repartizate Armatei I, vor mai veni — deocamdată — și la Armata a II-a două batalioane de ardeleni și bucovineni, urmând ca altele să sosească în curând, pe măsură ce vor veni din Rusia, unde se găseu prizonierii.

Vestea s'a răspândit în tot orașul Bacău, ca iuțea fulgerului, deși pe vremea aceea Bacăul nu era un orașel de provincie și oraș în toată legea, căci — pe lângă autohtoni — el era înșesat cu refugiați din Muntenia și o mulțime de formațiuni militare, din cari cea mai importantă formațiune: Centrul de instrucție, avea el singur o populație militară de vre-o 30.000 oameni. Mare a fost deci bucuria, iar în ziua sosirii fraților celor de un sânge și de o lege toată populația civilă și militară a venit într-o împănare lor. Atât gara cât și drumul până la cazarma din oraș erau tixite cu steaguri tricolore, flori, covoare. Sosirea trenurilor în gară a fost salutăată cu însuflețite strigăte de »Bine ați venit«. Urale desfășurate străbateau văzduhul.

Iată flăcăii Ardealului! Îi văd cum debarcă din vagoane. Sunt frumoși, chipeși. Ai noștri se reped spre vagoane. Mai întâi își strâng frățeste mâna, apoi unul mai îndrăgănit rupe gheața »convenției« și în cu-

nea română nu odată s'a oflat pe marginea prăpastiei, și că tocmai în acele momente, când și fiul ei și cei mai energici desperau, tocmai atunci Providența Divină o lua de mână ca pe o fiică tubită și o îndreptă pe calea cea bună, pe calea dreaptă ce duce la mântuire, reînălțând-o mai tânără și mai puternică de cum era înainte de ora peirei!

Să nu desperăm deci! Tot așa va fi și acum! Ora mântuirii nu poate să fie departe! Avem un rege tânăr, dornic de bine și de muncă! Să ne grupăm cu toții în jurul Lui, închinându-l muncii noastre desinteresate, izvorată din iubirea de patrie, în marea întreprindere a mântuirii țării noastre! Să facem să reînvie în noi iar acea putere de sacrificiu a părinților noștri, cari își jertfiau totul, până și viața, pentru salvarea țării din greul impus în care se

găsea. Să dăm totul pentru patrie! Să avem mereu înaintea ochilor noștri deviza aceluia ce se află în fruntea noastră: Totul pentru patrie, nimic pentru mine!

Făcând aceasta, putem spera că Dumnezeuul părinților noștri, care nu odată ne-a salvat chiar în ora peirei, nu ne va lipsi nici acum de brațul său puternic! Să ne întărim cu iubire în credințe că generația actuală va avea destulă inteligență, patriotism și bărbăție, pentru a ne scoate din impasul greu în care ne găsim, păstrând și apărând aceea ce generația trecută a reușit să realizeze cu atâtea sacrificii!

Să dăm deci mână cu mână și uniți în cuget și simțiri să strigăm din tot sufletul:

Trăiască România!
Trăiască M. S. Regele Carol II!

N. M. Cimpoleș.

(Continuare în pag. 5-a)

Un scurt istoric al Corpului Voluntarilor Români din Rusia și Italia.

In desorientarea produsă de vitregia vremurilor, organizarea corpului de voluntari și activitatea desfășurată de acest corp, a fost revirimentul sufletesc necesar pentru a trece un greu impas.

In năzuințele poporului român din Transilvania, Banat și Bucovina, de a-și ameliora soarta din punct de vedere național și social, izbucnirea războiului mondial, a adus o frământare safticească fecundă. Intreg poporul aștepta cu înfrigurare decizia guvernului României. Deciderea neutralității expectative, a germinat noul speranțe, că soarta poporului român o să fie decisă de rezultatul războiului mondial. Deși, politicește, poporul din Transilvania, Banat și Bucovina, nu a fost îndrumat — oficial — *instinctul conștiinței naționale, l-a îndrumat pe-aceia cea bună și el a condus neamul nostru până la porțile visului său.*

Deja în primele zile ale izbucnirii războiului mondial, foarte mulți români au trecut Carpații, cu hotărârea neclintită de a lupta pentru ai lor. Numărul acestor refugiați a crescut din ce în ce, pe urma spiritului șovinist ungar, care-și arăta colții până și în armată, afirmând cu tărie crescândă ideea Statului unitar național-maghiar.

Cu toate acestea, cea mai mare parte a celor mobilizați, strănși de disciplina fără cruțare și suflet a armatei AUSTRO-UNGARE, a trebuit să se sacrifice servind scopuri străine de idealurile lor. În fundul inimilor lor însă, ardea flacăra nestinsă a instinctului național și, îndată ce aveau ocazie să-și spună liber gândurile lor, după căderea în captivitate, și-le spuneau cu uluitoare tărie. În adevăr „ulmitoare” deoarece propaganda germanofilă în țările aliate lucra cu toate forțele, în special în Rusia și Italia, a lăsat ca, în lagărele de prizonieri să facă de ne-suferit viața acelor prizonieri români cari își arătau sentimentele lor pe față.

Comandanții de lagăre germanofili sau cei puțin inconștienți puneau ca subcomandanți de disciplină tot ofițeri unguri sau austriaci, așa că se iveau conflicte foarte grave între ofițerii șovinisti unguri și între ofițerii români cari — o spunem cu durere amară și acum — se soldau cu blamarea trădătorului român din partea „comisiilor de onoare” a ofițerilor.

Declararea de război a României a dat un avânt mai energic acestor manifestări și astfel, complicându-se, deveniau tot mai dese și au trecut și în rândul soldaților. Dovada sentimentelor de cară era dominații prizonierii români din Rusia o face faptul, că la intrarea României în război, 40.000 dintre ei au avut încorporarea în armata română.

Ne existând un aranjament prealabil între România și aliații săi pentru înrolarea prizonierilor români în Armatele Române, Comandanții străini ruși și chiar italieni, au început să concentreze în lagăre separate pe prizonierii români — ofițeri și gradați — spre a preveni aceste conflicte su-părătoare.

Inceputul organizării

În Rusia fiind mai mulți prizonieri și fiind posibilitatea mai mare de a ajunge în armata română, concentrarea ofițerilor și a gradaților s'a făcut mai repede.

Darnița.

Concentrarea s'a făcut într'un lagăr de lângă Kiew, numit Darnița, începând cu luna Noembrie 1916. Până la sfârșitul lunii Ianuarie, au sosit 250 ofițeri 1200 gradați și intelectuali soldați. Nici aici însă, nu s'au sfârșit suferințele lor, deoarece comandantul lagărului era un general rus, numit Von Eiche, german de origine.

Abia la 23 Ianuarie 1917, a sosit la Darnița, trimisul mareșalului Stat Major român, locotenent-colonel Pietraru, spre a lua contact cu ofițerii și gradații concentrați aici și spre a raporta guvernului român, situația adevărată din acest lagăr. — D-Sa a intervenit pe lângă guvernul rus spre a primi permisiunea de a concentra și a organiza pe prizonierii români din Rusia, însă din cauza izbucnirii revoluției — permisiunea primită n'a putut fi adusă la îndeplinire. — Intre timp, ofițerii și gradații concentrați în Darnița, cu toate mizeriile îndurate, pentru a duce cu un pas mai înainte organizarea lor într'un corp de voluntari, în înțelegerea cu Dl. Colonel Pietraru, au semnat în ziua de 5 Martie 1917, următorul angajament: Subsemnații ofițeri, subofițeri și soldați de naționalitate română, declarăm, pe onoare și conștiință, că voim să luptăm alături de armata română, pentru desrobirea țărilor noastre de sub dominațiunea austro-maghiară și alipiarea lor la Românie.

Prin acest angajament noi devenim ofițeri, subofițeri și soldați români, cu aceleași drepturi și datorii, ca și cei din armata română. Timpul servit în armata austro-ungară, ca și cel în calitate de prizonier ni-se va socoti la vechimea gradului nostru. Noi și familiile noastre vom avea aceleași drepturi la pensuni, ajutoare și recompense ca și ofițerii, subofițerii și soldații români, luându-se în seamă și timpul servit în armata austro-ungară și cel în calitate de prizonier.

Din momentul subscrierii acestui angajament ne considerăm ca făcând parte din armata română și prin urmare acel dintre noi, cari nu vor răspunde la chemare, vor fi considerați ca dezertori și pedepsiți conform legilor românești.

Tot astfel ni-se vor aplica toate dispozițiile legale și regulamentare în vigoare în armata română.

Dumnezeu să ne ajute, ca prinsăngele nostru să ne desrobim țările și să facem România-Mare, unită într'un singur trup și pe veci.

Manifestul dela Darnița sau prima Alba-Iulia.

După ce există deja o primă organizare a voluntarilor, comitetul a redactat un memoriu, prin care arătau voința neînfrântă a Ardealului de a se uni cu România. Acest memoriu, care a fost și primul act politic al voluntarilor, poate fi considerat ca prima realizare a unității; lată acel memoriu:

Noi, corpul voluntarilor armatei române, ofițeri, subofițeri și soldați de națiune română de pe teritoriul monarhiei Austro-Ungare, fosti prizonieri de război în Rusia; noi, cari cu jertfa vieții noastre suntem gata să intrăm în lupta pentru împlinirea idealului nostru: de a uni tot poporul, tot teritoriul românesc din monarhia Austro-Ungară în una și nedăspărțită Românie liberă și independentă, trimitem prin delegații noștri salutul nostru cel mai călduros Rusiei democratice și tuturor acelor luptători, cari au lucrat și s'au jertfit pentru ea. Avem încredere în democrația creată de revoluția rusească și îi dorim cea mai deplină izbândă în împlinirea programului ei, cu atât mai mult, că acel program democratic, atât politic cât și social-economic și cultural, e profesat de tot poporul nostru de zeci și sute de ani.

Voluntarii și cauza românească.

Nici nu se putea altfel, căci noi, cele 4 milioane de români din monarhia Austro-Ungară suntem un popor absolut democratic, fără aristocrație, fără capitaliști, fără proprietari mari, compus din țărani, muncitori, meseriași și intelectuali, ei înșiși în mare parte proletari.

Pentru acel program am dus luptă crâncenă nu numai noi, ci și toate celelalte popoare subjugate ale monarhiei, la fel democratice ca noi: Cehii, Slovaci, Sârbi, Croații, Rutenii și Italianii. Am suferit prigoniri și martiriu, dar n'am putut ajunge la nici un rezultat. Căci ne-am lovit încontinuu de zidul șovinismului brutal și intolerant maghiar, și german.

Ori împlinirea programului nostru democrat însemna să se facă deplină a drepturilor noastre cereri — postulate inerente ori cărei democrații adevărate — de viață liberă și independentă națională, atât pe teren politic cât și cultural și economic. Dar aceasta ar fi însemnat sfârșitul stăpânirii absolutiste și reducerea la adevărata lui valoare a elementului maghiar și german, care deși în minoritate, voiește să ne fie în continuare sclavie economică, culturală și națională; să ne răpească ce avem noi mai scump: limba, cultura și averea chiar; să ne împună cu sila limba și cultura lor, și să-și îmbogățească micul lor capital numeric și intelectual prin membre repte din carnea și sângele neamurilor noastre, ca apoi pe ruinele națiunilor înghițite să-și

zidească visul lor imperialist maghiar și german, pe toată întinderea Europei centrale și sud-est.

Dar noi, ca și celelalte popoare, aliatele noastre firești, ținem din tot sufletul să nu ne lăpădam de națiunea noastră, orice s'ar întâmpla.

Pentru aceste cauze, în Austro-Ungaria chestiile naționale primează totdeauna pe cele sociale; de aceea, până nu se vor deslega conform drepturilor ginților, chestiunile de naționalitate, în Austro-Ungaria pace nu va fi, nici bună stare. Până atunci vor fi moarte și mincinoase ori ce reforme democratice. Până atunci în Austro-Ungaria vor fi cele mai multe privilegii, cele mai mari dări, cel mai mult emigranți și cele mai mari mizerii. Până atunci Austro-Ungaria va fi un cuib de viespi, care va amenința în continuu pacea și viața liniștită a Europei întregi. Acest lucru l-au înțeles și multe partide socialiste din Austro-Ungaria, cari alături de noi au cerut și cer deslegarea dreaptă a chestiunilor naționale țărilor.

Astăzi, când noi Românii — ca și celelalte neamuri subjugate — ne-am convins definitiv, că nouă ca Români, nu ne mai e posibilă existența în cadrele statului austro-ungar; noi cari în limbă, în cultură, în structura socială și în întreaga filia noastră etnică și politică formăm un trup unic și nedespărțit cu toate celelalte părți constitutive ale națiunii române cerem cu voință nestrămutată încorporarea noastră la Românie liberă, pentru a forma împreună cu ea un singur stat național românesc, pe care îl vom zidi pe bazele celei mai înaintate democrații. Pentru acest ideal ne punem în cumpănă tot ce avem, viața și fericirea urmașilor noștri. Și nu ne vom opri, până ce nu vom învinge, ori vom pieri.

Voluntarii și politica Austro-Ungară.

A fost o vreme când ne-am fi mulțumit, siliți de împrejurări grele, și numai cu „autonomie națională”, cu toate că o autonomie are îndreptățire de a fi numai pentru minorități, de când în Austro-Ungaria noi suntem majoritatea: națiunilor nemaghiare și negermane.

Dar ne-am convins că în cadrele statului Austro-Ungar, orice conceal, orice legi, fie cât de drepte, orice garanții s'ar da, ori cât de serioase s'ar părea, vor fi călcate în prima zi. Căci ar trebui înainte de toate să se schimbe firea celor două neamuri stăpânitoare, pentru ca ele să renunțe la visurile lor de hegemonie absolută și de imperialism. Aceasta însă nu se va putea întâmpla până ce vor avea în mână puterea de stat cu tot aparatul ei: armată, jandarmi, administrație și justiție, până ce vor avea la spatele lor militarismul și imperialismul german. Nu este țară unde, să existe atâtea legi, atât naționale cât și sociale, cari să fie călcate cu atâtea

șurșură și cinism, ca acolo. Legi frumoase s'au adus destule, cari au servit de paradă în fața democrațiilor străine, dar cari nici când nu s'au aplicat, ci totdeauna au fost eludate în favorul națiunilor stăpânitoare și al aristocrației lor de sânge și bani.

Voluntarii cer unirea

Cerem deci încorporarea noastră la Românie, în numele dreptului fiecărei națiuni capabile de viață și în stare de a-și hotărâ singură soarta, de a-și alege singură statul și forma prin care voiește să se guverneze. În numele simțimintelor noastre adânc democratice apelăm pentru împlinirea acestui fundament al populat al democrației, mai ales la sprijinul tinerii democrații rusești. Cu atât mai mult că această tânără democrație, în cele dintâi zile ale ei, prin cuvântul autorizat atât al statului deputaților, soldaților și lucrătorilor, în apelul lor către democrația lumii întregi cât și prin al guvernului provizoriu, în manifestul lui din 27 Martie, a recunoscut sărbătorește dreptul națiunilor, de a-și hotărâ singure soarta, fapt pentru care îi exprimăm adâncă noastră recunoștință.

Cu atât mai mult, că această democrație prin aceleași organe ale ei a pus prima în practică acest principiu, prin declararea independenței statului polon și unirea tuturor Polonilor într'un singur stat în cadrele hotarelor etnografice ale acestora.

Suntem adânc convinși că în același mod echitabil va fi deslegată și chestia românească, ca și a celorlalte națiuni subjugate din Austro-Ungaria. Căci această monarhie austro-ungară nu e altceva, decât un conglomerat de țări răpite prin forța brută, fără consimțământul națiunilor lor cari n'au nimic comun, cu națiunile ce le subjugă, decât un ce-o simt față de ele — ori care va înceta numai odată cu căderea granițelor actuale.

Desmembrarea Austro-Ungariei ar însemna repararea în numele democrației, a marilor nedreptăți istorice, ce s'a făcut popoarelor, prin încălțugărilor de un tron sângeros și de o împărăție fără lege. Iar desmembrarea ei ar însemna că democrația recunoaște totputernicia forței brutale, și că sancționează un trecut absolutist și feudal.

Și dacă pentru Polonia în viață s'a admis desmembrarea Austro-Ungariei și Germaniei, tot atât de categoric e imperativul acestei desmembrări în fața democrației, când e vorba de atâtea popoare naționale-conștiente și dornice de viață independentă. Suntem adânc convinși, că în această sens a înțeles și democrația rusească ideea de autodeterminare din cauza ei, solidară și în aceste privințe cu democrația cea mai înaltă a Franței, Angliei, și Italiei, precum și cu a Americii, exprimată prin glasul autorizat al generosului ei președinte, Wilson.

Soarta noastră viitoare o poate hotărâ în granițele

actuale un plebiscit. Teoreticește acesta ar fi îndreptățit, numai dacă nu ne-ar mărgini să hotărâm chestiuni ce ni se impun ci ne-ar da deplină libertate să ne alegem noi înșine acele idei și teze pe care voim să le hotărâm. În practică se poate oare închipui un plebiscit între națiunile subjugate până ce vor exista cadrele existente ale monarhiei, până ce națiunile dominante vor putea dispune de tot aparatul puterii de stat? Dar aceasta ar însemna teroare nu plebiscit; aceasta ar însemna renunțarea la orice aspirațiuni, ori moartea. Se poate închipui oare în astfel de împrejurări, astfel de garanții, cari să nu fie călcate și eludate?

Avem dovezi foarte recente chiar, despre felul cum se înțelege acolo exprimarea liberei convingeri. Numai în anul acesta au fost executați peste 400 fruntași ai neamului nostru, iar câteva mii au fost aruncați în temniță, și averile lor confiscate. Și aceasta numai pentru bănueli și pentru că nu au voit să iscălească declarații de loialitate față de Habsburgi. Spre rușinea lui, statul unguresc a întrebunțat de agent pentru acest scop pe trădătorul, de mult excomunicat de tot neamul românesc, pe metropolitul Impus de ei și nu voit de noi. Vasile Mangra, prin amenințări și teroare a stors și aderarea unei părți a clerului nostru, mai ales înalt, care în suși, încă în 1913, declarase în casa magnaților din Budapesta, că nu ei reprezintă voința poporului român ci partidul național.

Și au găsit și unii, pe cari eram deprinși, să-i vedem în fruntea luptelor noastre pentru națiune și libertate, și cari puși între alternative: lașitate sau moarte, durere, au ales-o pe cea dintâi, renegându-și prin aceasta tot trecutul lor, desmițându-și toată viața lor politică de mai înainte.

Protestăm energic și în fața lumii întregi, ca acele declarații să fie considerate părerea și voința neamului românesc din Austro-Ungaria.

Acea părere nu exprimă lași, ci o exprimă — aceasta vorbește îai lămurit și înlocuiește orice plebiscit — vădit istoria întregii noastre vieți politice, începând cu lvierea Ungurilor în Europa, o exprimă răscoalele nenumerate ale țărănilor noștri în contra asupritorilor lor de pământ, lege și limbă, o exprimă revoluția noastră din 1848 cu mii de martiri și eroi. O exprimă programele politice-sociale ce le-am profesat în viață prin fapte, în scris și cu vorba, în parlament și în străinătate. O exprimă acei condamnați politici, cari au umplut închisorile justiției ungurești. (Si beria noastră). (Numai în Ungaria în decenul până la 1908 au fost condamnați, după o statistică necompletă 483 de inși, la 123 de ani, plus amende 150 mii de coroane).

O exprimă acea multime fără nume a țărănilor cari sufăr și tac; acele mii de fericiți, cari au putut rupe cordeanele din Carpați și s-au refugiat în România, unde au intrat în armată și au luptat și au murit, împăcați, cel puțin, că nu mor pentru un popor ce i-a disprețuit și urât numai, ci pentru un ideal.

O exprimă acele sute de spânzurați și împușcați, acele mii de noui condamnați, cari nu și-au trădat idealul de frica balonetei.

În sfârșit o exprimăm noi foștii prizonieri de războiu, cari îndată ce ni s'a dat puțința, am venit de bună voie

la luptă și la moarte. Noi ofițerii, aproape în totalitate aici precum și zecile de mii de soldați, acasă țărani și lucrători, fără multă carte, dar conștii de datoria lor națională, noi cari ne oferim brațul și sângele nostru tânăr și generos pentru întruparea idealului nostru: Sângele nostru nu se va vărsa în zadar. Credem ferm că între viitoarele state fericite, naționale și democratice va fi și România tuturor Românilor.

Datoria fiecărei democrații adevărate va fi să ne ajute și pe noi, ca și pe toate popoarele subjugate în interesul chiar al democrației.

Acest memoriu, tradus în limbile franceză și rusă, între 23—27 Aprilie 1917, a fost trimis la 1. guvernul provizoriu rusesc, 2. comitetelor muncitorilor și soldaților din Petrograd, Moscova, Kiev, etc. 3. partidelor politice și oamenilor politici mai însemnați din Rusia, 4. ziarelor și revistelor rusești, 5. organizațiilor naționale cehe, sârbe, polone și rutene din Rusia, 6. reprezentanților țărilor aliate și neutre din Rusia, 7. birourilor de presă și ziarelor franceze, engleze și italiene, 8. guvernului și ziarelor românești. Memoriul, prin intermediul păr. Vasile Lucaciu și Ion Moja a fost trimis în America și publicat de ziarul românesc, de altă parte, ofițerii români de pe frontul austro-italian, au confirmat că asupra liniilor austriece au fost aruncate ziare cari publicau memoriul dela Darnița.

În România, ecoul acestui memoriu a fost foarte mare. În suferințele desnădăjduite a aprins o nouă rază de speranță. Vorbind de acest memoriu, ziarul «România» dela Iași, prin pana dlui Goga, scrie: *este cel mai important document politic. Prin el vorbește Ardealul adevărat, zecile de mii de soldați cari cer să se jertfească pentru pământul lor.*

O scrisoare impresionantă

În Darnița și în general în Rusia viața era grea și mizeria era multă. Peste toate acestea mai era însă și educația streină a celor mai mulți prizonieri, cari nu vedeau limpede scopul organizării voluntarilor, organizare ce începuse prin mijloacele anului 1917 în lagărul dela Darnița. Aceasta era o piedecă, în calea organizării dar nu prea mare. Rezistența cea mare o făceau cei ce aveau luați prizonieri români pentru muncă. Aceștia erau înțeleși cu comandanții ruși, împiedeau prin diferite mijloace, prizonierii să intre în corpul voluntarilor, împiedecând în același timp și lucrările recrutărilor de voluntari. Despre toate aceste piedeci și despre dorința prizonierilor români de a lupta alături de armata română a scris foarte bine și frumos țăranul Augustin Roșianu, într-o scrisoare adresată Ministerului de Război al României. Iată acea scrisoare:

Pongoma 6, 1917.
Domnule Ministru de război român V. Brăteanu
România.

„Eu Augustin Roșianu din comuna Jajul de sus poșta Teluș fost-am soldat austriac la al 50-lea Infanterie Regiment din Alba-Iulia Transilvania.

Deci viu (să vă aduc) la cunoștință, că foarte multe întrebări eu am făcut din luna lui Ianuarie anul de față pe la toți comandanții ce l-am văzut și l-am întâlnit pe aceea primă Rusia și am trimis cărți și la consulul D-voastră din Petrograd și pe la tipografiile românești de prin Basarabia. Rugatu-ne-am în tot felul, ca să ne dea sfatul și în drumare cum să putem ajunge ca de bună voie soldați în armata română, și până astăzi nici un răspuns nu am primit dela nimenea. Și nu mă pot odihni în gândul meu și dorința mea cea mare față de neamul nostru și patria noastră românească. Cât știu eu adevărul, că în zilele de față ce se petrece în lume, este mare lipsă de brațe luptătoare contra dușmanilor noștri, cari caută să ne nimicescă. Și acum am hotărât eu singur să mă adeperez la înalta față a Excelenței sale Brătlanu și la înalta căpetenie Ide război român, cu câteva rugări.

1. Mă rog să faci înștiințare la înalta căpetenie a Rusiei să mă elibereze din prizonieri și să mă lase a veni în armata română.

2. Și de domnul Excelența Sa Brătlanu să mă primească ca un fiu al patriei și al neamului sub comanda sa românească, că eu voi fi cel mai bun supus și ascultător al patriei române, după știința și purtarea mea.

3. Și dacă nu se poate împlini din ceva cauză dorința mea ca să vin în persoană ajutor D-voastră mă rog să î-mi trimiteți o adresă curată, că la ce a dresă și unde primiți D-voastră împrumutul de războiu dela țărănilor români, că și eu de astăzi înainte volesc eu din cât am putere după sudoarea mea de un an de zile prizonier și după munca mea din cel 70 copelci la zisă mă și îmbrac din ei, adică vesminte de trebuință pentru mine am adunat 75 ruble și din acestea de bună voia mea dau 50 ruble împrumut statului nostru românesc.

4. Și dacă nu voiți ca împrumutul de războiu să primiți dela mine, vă rog dați-mi adresa dela crucea roșie românească ca să-i trimet acolo ajutorul fraților mei români, care șau vărsat sângele și sau nenorocit pentru mine cel din Transilvania să mă elibereze. Mai departe mă rogu fiva aminte din mica mea epistolă care eu am scris-o, cu cel mai curat scop și gând, căci cum aș putea eu să vă ajut în ziua de astăzi la necontenita muncă a Domniilor voastre care o aveți de față și cu înalt chip și privință afară din ce eu am scris nu știu și nu vă pot ajuta fără numai așa.

5. Și vă scriu drept că să știți, că scopul meu și la sute și mii de frați români prizonieri din Rusia este. Căci dacă nu

vom putea ajunge noi cu ori și ce scop de ajutor la D-voastră, noi când se va pune pace în toată lumea, noi vom veni în acel teritor pământ unde va stăpâni România. Dară unde va stăpâni dușmanul nostru, până ne stă canal în sus niciodată nu vom intra și mai ales eu unul nici de cum în veș. Și dacă nu aveți voie să ne primiți pe pământul românesc, vom rămânea alce și apoi mulți vor trece în America, dar să ne mai stăpânească Austro-Ungaria, niciodată

Căci slab român va fi acela care să încrede că ungerii vor da dreptul național, fără știu că cu acele drepturi vom fi cu mult mai rău decum a fost, dacă Transilvania nu va fi luată de România.

Dară Dumnezeu să vă ajute în gândul și scopul pe care îl aveți.

Trăiască România și întovărășiții ei.

Augustin Roșianu

Prizonier din Transilvania azi în Rusia.

Iată adresa de unde puteți săne aflați, că unde eu locuiesc Augustin Roșianu Nr. 79833 Murmao Jeleznoa Doroga 3 Distanții 2 Cisela. Pongoma. Archangelskaia Gubernia Rusia. Cuzina.

Și dacă voiți a face rugare pentru mine ca să vin dela această adresă mă puteți căpăta mai sigur. Iar dacă voiți am trimite răspuns pe această adresă să trimiteți.

Și trimiteți-mi și un număr de jurnale ca să știu ce se petrece în România, căci eu voi plăti abonamentul.

Exemplul voluntarilor.

Dacă acțiunea noastră a fost luată în seamă de alții cari priveau dela distanță, cu atât mai mult trebuia să fie apreciată de acela sub ochii cărora se petrecea. Am avut suprema mângăere să aud în catedrala din Kiew, în Sofiiskii Sabor, cum octogenarul Mitropolit de acolo, în predica de Crăciun, aducea ca exemplu credincioșilor săi rădăciți pe Români, pe care îl vedea alergând din toate unghiurile Rusiei să și apere legea și neamul.

Alături de această apreciere a străinilor era firesc ca, asupra fraților de un sânge influența patriotică a Ardelenilor și Bănățenilor să fie determinatoare. Mă gândesc la frații noștri Basarabeni, cari până în preajma războiului mondial aproape nu cunoșteau ce este naționalismul. Sub influența voluntarilor din Darnița a încolțit această frumoasă floare, necunoscută pe pământul de alifel blagoslovit al Basarabiei. Studenții și studentele dela Universitatea din Kiew, prin contactul cu voluntarii, s'au făcut apostolii cauzei românești în Basarabia. Nu se va putea tăgădui niciodată meritul voluntarilor de a fi fost primii semănători de idei în rândurile acestor basarabeni.

Câtă dragoste au prins frații basarabeni de voluntarii din Darnița, reiese din o scri-

soare trimisă într'un buchet de flori în ziua de Paști a anului 1917. Iată ce spun în această scrisoare:

„Florile pe cari le aveți în fața voastră, nu reprezintă altceva decât sufletele noastre, inimile basarabenilor, cari au înflorit azi, pentru a duce luptă contra vântului, ce bate de veacuri. Azi ele vă spun, că voi sunteți acela, cari ați întins brațul peste Prut și Carpați, surorii voastre, Basarabia, arătându-ne calea mântuirii. Voi sunteți acela cari ați sădit în sufletele noastre sămânța idealului național. Pe voi vă asigurăm că ea va fi udată cu sudoarea muncii noastre, spre biruință. Studenții și studentele basarabene din Kiew (Rusia), vă urează cu ocazia sfintelor sărbători a Paștilor (2/14 Aprilie 1917) să trăiți întru mulți ani!”

Această dragoste, purtată din gură în gură a ajuns și în interiorul Basarabiei în-ât, având republica basarabeană nevoie de ajutor, s'a gândit în primul rând la voluntari.

Voluntarii la Kiew

Situația voluntarilor s'a ameliorat foarte mult după plecarea lor din Darnița, la Kiew. Dl. Colonel Pietraru, a adus în ziua de 18 Maiu, ordinele în vederea echipării ofițerilor și a trupel. Până la 3 Iunie, au fost complet echipați 1250 gradați și soldați.

În 3 Iunie 1917, a plecat primul eșalon complet echipat spre Iași. În trecerea lor prin Chișinău (Basarabia) voluntarii au fost salutați cu căldură de românii din Basarabia. Maiorul Murafa le-a dăruit un drapel tricolor, pe care era scris: „Libertate sau moarte”, rostindu-le următoarele cuvinte: „Primiți-l cu dragostea cu care vi-l dăm și-l duceți cu bine peste Prut, peste Milcov, peste Olt, peste Mureș și peste Crișuri, fluturați-l triumfător peste întreaga întindere românească și împănțați-l apoi în numele nostru pe turnul cetății dela Alba-Iulia. Duceți-l la biruință, sau muriți pentru idealul care Vă însuflețește.”

Sosirea voluntarilor la Iași

În ziua de 6 Iunie, au soait în Iași, eveniment care a stârnit un entuziasm indescriptibil. Generalul Prezan, azi Mareșal, le-a flout următoarea cuvântare.

Iată și cuvântarea finută a-tunci de dl Mareșal Prezan: Frați Ardeleri și bravi camarazi!

Sunt fericit că mi-a fost dat să vă salut când faceți primul pas pe pământul țării noastre.

Acest salut vi-l aduc în numele întregii armate române care luptă apă de aproape un an în acest războiu pentru reîntregirea neamului nostru.

În curând vă veți duce să luptați alături cu soldații noștri și le veți adăugi o nouă forță puternică, nu atât prin număr, cât prin valoarea ei morală.

Venind prin propria voastră bună voie în rândurile armatei române, v-ați arătat dorința de a vă uni cu acest neam.

Mergând pe câmpul de luptă veți face sacrificiul suprem, vă veți vărsa sângele, singurul cu care se face indisolubil blocul unui neam.

În numele camarazilor voștri, vă zic: Bine ați venit! Și vă arat credința că nu

A M I N T I R I

(Urmasor din Pagina I-a)

...ind îmbrățișările sunt lege, și când ar fi fost copii ai lui tată, dar nu se văzuse de mult. Un camarad de arme îmi atrage atenția, că «sexul frumos» băcuan cam întrecut cu frația în îmbrățișeri. Și doar era vorba frați și nu de «surori». Se începează apoi cortegiul. În frunte sunt frații ardeleni și bucovineni, sub conducerea căpitanului Vasile Osvadă. Pe cursul drumului lumea îi salută, bombardându-i cu flori. La cazarmă sunt primiți de către Maiorul Vasile Scărbătescu, comandantul școlii de cadre, care îi aștepta în fața trupe sale. Se dau apoi întâi onorurile de rigoare, apoi abia terminate, soldații încep rândușile și în curând nimeni nu mai poate alege pe ardeleni sau «regăfeni» din masa îmbrățișare a celor două țări.

Prin ordinul de zi No. 1930 se constituie batalionul I de ardeleni, iar prin ordinul de zi No. 2034 din 18 Sept. 1917 acest batalion este însumat la batalionul de cadre. Acest batalion avea: 5 plutonieri mari, 22 plutonieri, 3 sergenți, 63 sergenți, 74 caporalii și 704 soldați. În total erau 1.000 oameni. Incadrarea batalionului s'a făcut cu ofițeri ardeleni de pe front, precum și cu 25 ofițeri ardeleni și bucovineni, dintre aceia, cari fuseseră trimiși la Centrul de instrucție al Armatei a II-a încă din 1 August 1917, pentru a pregătiți pentru gradul de caporal, ca unii cari intraseră în Armata română cu gradul de «Cadeți aspiranți».

Primirea lor a fost sărbătorită în mod deosebit. Pe drumul cazarmii Regimentului de Infanterie, în calitate de comandant al centrului de instrucție, le-am ținut o cuvântare, arătându-le speranțele ce punem în ei ca soli ai Unirii. Le predau comanda de companii, pe cari aveau să instruiască și sub conducerea căpitanului Ștefan Zotta, în Bacău.

La 28 August, după depunerea jurământului (ordinul de zi No. 50), au fost înălțați la gradul de sublocotenent, în urma clasificării lor, următorii elevi plutonieri: Vasile Osvadă, Gherghel Jeleriu, Vichen Ardelean, Alexandru Cadar, Ion Rusu, Maxim Donefcea, Vasile Lazionescu, Vasile Mașcu, Victor Jurcu, Traian Jurcu, Simion Chira, Dumitru Ștefan, Emil Moldovan, Zavanescu Constantin, Dumitru Ștefan, Mihail Polocoșeriu, Ionel Vodă, Gheorghe Dan, Vasile Chitu, Vasile Ștefan, Ion Basilian, Iancu Ștefan, Sever Popovici, Traian Filipciuc.

Instrucția Batalionului de ardeleni și bucovineni trebuia terminată în două luni, după care urma să plece pe front.

Din această cauză instrucția lor a fost intensă. Munca grea din partea instructorilor și a instrucțiilor a fost încoronată de cel mai deplin succes, deoarece toți aveau același ideal și fiecare pătruns de rolul pe care avea să-l îndeplinească pentru Neam.

La 29 Sept. sosește la Centrul de instrucție al doilea batalion, care se însumează prin ordinul de zi No. 2142. Acest batalion este primit cu aceeași însuflețire și cu aceeași dragoste, instalându-se în cazarma Reg. 12 Artilerie, care aparținea tot de Centrul de instrucție.

La 2 Oct., ambele batalioane depun jurământul de credință, cu care ocaziune au loc grandioase serbări.

În cuvântarea ce le-am ținut-o cu aceasta ocazie, le spunem între altele și următoarele:

«Astăzi depuneți voi adevăratul vostru jurământ, liberi și nesiliți de nimeni, căci acela pe care l-ați făcut pe când nu vă aflați pe pământul liber, a fost impus de împrejurări neprietene vouă, în silă și obidă, iar Regele, căruia îi jurați astăzi credință, este Domnul și stăpânitorul întregii suflări românești, iar șefii voștri sunt frații voștri, jurământul vostru către Neamul și Țara românească l-ați făcut de mult, în taină, părinților, profesorilor și preoților voștri, iar astăzi confirmați sus și tare aceea ce altădată abea șopteați. Fiți mândri, că serviți sub steagurile românești...

Sărbătoarea s'a încheiat cu dansuri naționale, în cari s'au prins cu mare voieșie toți românii.

«Tovarășii» ruși, în cari intrase dihonnia răsvrătirii, păraseau frontul Moldovei și se întorceau în Rusia. Cum nu mai aveau ofițeri, ei mergeau ca o hoardă, jefuind și prădând satele și orașele pe unde treceau. Pentru a-i împiedeca delat, Marele Căpitan general român, le-a fixat drumurile pe cari puteau să le urmeze, drumuri alese așa ca să nu treacă prin localități. Pentru respectarea acestor dispozițiuni se repartizaseră sectoare de pază, la diferite unități. Sectorul Bacău a fost dat trupelor Centrului de instrucție. O brigadă rusească, care scăpase de sub tunul brigăzii generalului Scărișoreanu, este semnalată în apropiere de Bacău. Cum aveam cele două batalioane de ardeleni bine organizate și bine incadrate, plec noaptea cu ele, spre a întâmpina pe ruși, înainte de a fi ajuns la intrarea în Bacău. Iau dispozițiunile convenite și somez pe ruși să depună armele. La început se opun. Trimț pe plutonierul Gh. Vârzar, cu 4 oameni cari știau rusește și îi somează așa de energic, că în zorii zilei toate armele erau depuse la locul

hotărât, iar întreaga hoardă ia drumul pe care i-l-am indicat, fiind supravegheată de către un pluton din batalionul ardelean până ce a trecut Siretul.

Cu altă ocaziune, sunt chemat telefonic dela Cartierul Armatei a II-a și mi-se comunică, că rușii au sosit în gară cu trenul de pe front și pare, că vor să între în oraș, trag focuri și aruncă grenade. Alarmez batalionul I ardelean, care sosește în gară. Facem somațiile în rusește. Dar nici unul nu ascultă, companiile din rândul întâi încarcă armele, gata să tragă. Un rus aruncă o grenadă, dar nu explodează. Compania de ardeleni se repede la rușii, cari stăteau pe peron și râdeau. Cu lovituri de pat de pușcă, pe ici pe colea și câte o înțepătură de baionetă, în mai puțin de cinci minute toți rușii au fost înghesuși în vagoane. Timp de un ceas, cât a stat trenul în gară, nici un rus n'a mai îndrăsnit să se dea jos din cele 40 vagoane fixate cu ruși și armament.

Mareșalul Averescu, Comandantul Armatei a II-a avea o grijă deosebită asupra acestor batalioane. La 15 Decembrie ele sunt trimise la Tg. Frumos, unde se constituie divizia ardeleană, sub comanda generalului Marcel Olteanu.

Nu voiu uita niciodată bucuria ce am avut, încredințându-mi-se instrucția acestor batalioane, nici bunăvoința cu care ofițerii și trupa acestor batalioane au răspuns la tot ceea ce le-am cerut. M-am legat sufletește de ei și legat am rămas [de pământul drag al Ardealului, din ziua când am trecut Carpații (12 Decembrie 1918) cu Divizia II Vânători, unde mă găsesc și astăzi.

Aceasta legătură mi-a fost întărită azi, prin acordarea Medaliei Ferdinand I, pe care o voiu purta cu drag toată viața mea. În aceasta zi de mare sărbătoare, când prăznuim urcarea pe Tron a M. S. Regelui Carol al II-lea și sosirea primelor batalioane de ardeleni la Iași, respectuos aduc prinusul meu de recunoștință și încredințarea adâncului meu devotament M. S. Regelui Carol al II-lea, dorindu-i zile multe pentru binele Neamului, iar vechilor mei camarazi dela Bacău, le trimit o caldă salutare, rugându-i să-și aducă aminte de acela, care i-a comandat în primele clipe ale Unirii sufletești încheată la Bacău.

Arad, 6 Iunie 1932.

General C. Bălăcescu
Comandantul Diviziei I Cavalerie
fost Comandant al Centrului de Instrucție al Armatei a II-a dela Bacău.

Mare asortiment de OCHE-LARI și articole optice la Francisc Teinor & comp.
Arad, P. A. Iancu 21

Prăznuim Eroii

Prăznuim mâine în Ziua Eroilor, nu figuri de legendă, nu păpuși trase pe sfori de mâni maestre nevăzute, ci oameni. Oameni, cari au trăit în carne și oase, cu slăbiciunile și calitățile lor, dar cari nu s'au robit pământului, ci și-au împlinit cinstul datoriei încredințată lor, punându-și tot sufletul, toată vloga și toată truda lor în slujba acelei schinlei dumnezeiești, pe care știința o numește *conștiință*. Ei sunt slujitorii idealului, fără alegele decât frumsețea sufletului lor s'a bucurat sau nu de prețuirea și răsplata omeniului. Eroul necunoscut rămâne simbolul eroismului anonim.

Serbătorim virtutea, binele, adevărul, frumosul, cinstea! Este aceasta serbătorea celor umili, cari proslăvesc pe Dumnezeu a cărui făptură se știu prin simțămintele lor omenești rezistente în fața ispitirii goliciunii plăcerilor trupesti. Ziua de azi n-are naționalitate, nici altă religie decât religia *omului* care s'a ridicat din rândul dobitoacelor, prin suma facultăților sale puse în slujba unui ideal.

Și rostul acestei serbători este, — astăzi când primăvara toate le încolțește, toate le înflorește, — să ne ridice o zi din vâltoarea amețitoare a goanei pentru existență, să ne reculegem sufletește și să înțelegem sublima frumsețe a jertfei, a datoriei împlinite cinstit, fără precupețiri egoiste.

Și cu atât mai sfințit este praznicul din ziua de mâine cu cât nevoia lui se ridică imperioasă din iadul războiurilor de tot soiul. În goana avidă după aur și plăceri, o lume inebunită de strălucirea orbitoare a unei civilizații superficiale, se calcă în picioare, în plină ură, pismă și vrăjmășie. Limuzine somptuoase sfidează în goana lor

munca cinstită și n dansuri lascive se falsifică gustul de frumos. Copii nevărăstnic pășesc orbiți spre păcatul părinților venali și banul greu muncit de alții, se risipește în desfrâu prin nesațiul de plăceri al celor pe cari zăpăceala veacului i-a svârșit din rândul cerșitorilor la înălțimi, pe cari niciodată nu le puteau visa. Minciuna și licăloșia se răstăță diabolic în împletirea egoismului cu lipsa de orice conștiință și frâu liber se deschide rețelilor porniri omenești. Idoli decretați de neam apostoli sunt terfeliji azi în noroiu. În deceniul acesta de plin apocalips, mai este oare de mirare, că a ajuns cuvântul „erou” un titlu de batjocură și numărul sfânt al celor 800.000 de jertfiți pentru țară, o frază banală și steapă? Saltimbancii tuturor demagogiilor au trâmbișat în bălciuri și pe pieți de alătaori acest cuvânt, punându-l în slujba vrăjmășiei politice, că astăzi aproape ni-e rușine să vorbim despre cei 800.000 de eroi.

Și totuși ei au existat, în carne și oase. Ei sunt jertfa supremă, pe care se sprijină viața și întreg organismul acestei țări, iar pomenirea lor trebuie să ne înfioare până n'adâncul sufletelor, ca să trăiască în veci de veci, pilduitoare, jertfa lor, iar deasupra frământărilor vieții să planeze liniștea sublimă a păcii statornicită de ei. Căci oricât s'ar cocoșă nebulia, minciuna și necinstea, eroismul, virtutea, idealu trăsesc în veci de veci, în pomenirea celor pe cari îi serbătorim astăzi, în pomenirea celor pe cari vremurile nu-i pot cufunda în besna morții.

*) „Fragment din Cuvântarea rostită în Palatul Cultural din Arad, la Ziua Eroilor — 1931, de către dl. Maior N. Popoviciu.

Un prieten al voluntarilor

este domnul General Constantin Bălăcescu, actualul comandant al garnizoanei Arad și totodată comandantul trupelor de cavalerie din Ardeal.

Bucurându-se de înalta grație a gloriosului rege Ferdinand I-ul, domniasa a fost printre primii comandanți aleși din Armata română pentru a instrui și comanda, în anul 1917, pe foștii voluntari ardeleni și bucovineni. Ca unul care cunoștea bine temperamentul și mentalitatea ardelenilor, încă de pe vremea când își făcuse stagiul de câțiva ani, ca ofițer de Stat Major, în armata austriacă, domniasa a reușit să se facă respectat și lubit de foștii voluntari și a rămas strâns legat sufletește de ei, până în ziua de astăzi. Aceasta apropiere de ardeleni s'a cimentat și mai mult cu timpul. În anul 1919, domnul General C. Bălăcescu a fost în calitate de șef de Stat Major al Diviziei 2 Vânători, sufletul și motorul operațiunilor de d. s. robire în luptele de pe Valea Crișului alb, la Halmagiu, Vârjuri, Dealul mare, Criștior, Cărpineț spre Beiuș, apoi Gurahonț, Șebiş, până la Tisa și dincolo de Tisa, la Debrețin, Budapesta. În aceasta calitate a dirijat operațiunile de războiu ale vânătorilor și ale Regimentului de voluntari arde-

lent Horia. După încheierea păcii, domniasa rămâne neinterupt în Ardeal, vreme de câțiva ani comandant suprem al școlilor militare de cavalerie, mai apoi comandant în Arad.

Pentru foștii voluntari a fost o satisfacție foarte plăcută regescul gest al Majestății Sale Regelui, care a binevoit să acorde domnului General Bălăcescu decorația Ferdinand I, pentru activitatea domnieisale multilaterală întru strângerea legăturilor dintre foștii voluntari și Armata română.

Cu prilejul zilei de 8 Iunie — spre deplina mulțumire a foștilor voluntari din jud. Arad — domnul General C. Bălăcescu va reprezenta pe Majestatea Sa Regele, calitate în care va distribui foștilor voluntari medalia Ferdinand I-ul.

Profităm de acest prilej, pentru a-i asigura pe domnul General C. Bălăcescu de sentimentele pline de respect și devotament ale foștilor voluntari.

Uniunea f. voluntari Arad

Advocatul
Dr. Aurel Oemian
s'a mutat
Str. Eminescu No. 28, et. I.

Fotografii Artistice pentru copii se pregătesc la salonul Stoicovici Iosif în Piața AVRAM IANCU 16

BULETIN INTERN. Noul guvern.

În urma insuccesului d-lui Titulescu de a forma noul cabinet, sub auspiciile căruia să se efectueze alegerile — atât de nedorite de către mulți cetățeni — d. Al. Vaida-Voevod a fost delegat cu alcătuirea guvernului care are următoarele formație:

D. Al. Vaida-Voevod, *presed. de consiliu și interne*; d. G. G. Mironescu, *finanțe*; d. V. Potârcă *justiție*; Gral Ștefanescu-Amza, *războiu, Lugojean, industrie și comerț, Hașlipa și Hașleganu fără portofolii*, V. Tilea, *subsecretar la președinție* și A. Călinescu *la interne*. Restul departamentelor nu sunt ocupate, din cauza tratativelor ce sunt duse cu grupările mai mici.

Delegația partidului național-țărănist a jinit ieri o ședință la D. Mironescu. Prim-ministru Vaida a relatat convorbirea ce a avut cu G. Brătianu. S'a hotărât ca să se întregească guvernul cu n.-țărăniști în cazul când răspunsul lui G. Brătianu n'ar sosi până azi la ora 10 a. m. În caz contrar însă G. Brătianu va fi la externe, P. Dragomirescu la instrucție, A. Constantinescu la agricultură și Toma la interne.

Fiindcă guvernul vrea să fie încă azi primul consiliu de miniștri, chestiunea se va rezolva încă înainte de masă, ca apoi să se poată disolva parlamentul.

Corsele de cea mai modernă lăietură și prețurile cele mai efline
IRMA PILCZ
specialistă în corsele,
Arad, Str. Eminescu 14.

Programul festivităților din 8 Iunie c.

Miercuri 8 Iunie. a. c. ora 10.30

a) Te-Deum în piața Catedralei, oficiat de P. S. S. Episcopul Grigorie înconjurat de mare sobor preotesc.

b) După Te-Deum Domnul General Bălăcescu Comand. Garnizoanei Arad va decora pe toți foștii voluntari din Județul Arad cu medalia „Ferdinand I“.

Urmează cuvântările Domnului General Bălăcescu, Domnul Prefect Șerban și Trăian Mușiu Președ. U. F. V.

c) După aceasta Domnul General Bălăcescu va trece în revistă trupele cari sunt așezate în Bulevardul Regina Maria, apoi va primi defilarea în fața Primăriei.

După masă la orele 17 va avea loc o serbare militară pe câmpul de sport al Garnizoanei (Cetate) pe malul stâng al Mureșului.

PROGRAMUL.

- 1. 17 — 17. 15.
- 2. 15. — 15. — 17.35 Reg. 93 Inf. Mișcări de ordine 150-200 oameni trupă.
- 3. 17.35 — 17.50 Alegeri pe

100 m. că e 5 oameni de fiecare unitate.

4. 17.50 — 18.10 Instr. Teh. ni.ă cu arme fără comandă 100 oameni.

5. 18.10 — 18.30 Rrg 93 Infanterie Piramide.

6. 18.30 — 18.45 Batal. Grăniceri Cor 100 oameni.

7. 18.45 — 19.15 Reg 1 Roșiori Sărituri obstacole ofiteri.

8. 19.15 — 19.35 Reg 1 Roșiori Voltige.

9. 19.35 — 19.55 Sărituri surpriză reangajați.

10. 19.55 — 20.10 Reg. 13 Căl. Jeux de barres. Ofiteri.

11. 20.10 — 20.25 Reg. 1 Roșiori Scrimă călare.

12. 20.25 — 20.40 Reg 1 Roșiori Producție de cazacl.

13. 20.40 — 20.55 Reg. 93 Infanterie și Bat. Grăniceri Dansuri Naționale.

14. 20.55 — Muzica.

NOTA. În timpul desfășurării programului va avea loc pe terenul Regimentului 93 Infanterie și Grăniceri. Muzica va concerta pe tot timpul serbării.

Intrarea gratuită.

Excursioniști atențiune!
Aparate de fotografiat, clișee, filme, hârtii, albume și orice accesorii fotografice. Developări prompte și efline.
La Foto-CENTRAL Arad, Str. Brătianu 15 (vis-a-vis de postă).

Atențiune! aduc la cunoștința onor. publică că am preluat
restaurantul BELEȘ,
unde se găsec vinuri din Podgorie, Mocrea, de pe Târnavă, bere Azuga, zilnic proaspătă, bucătărie românească și ungurească, fripturi la grătar Eitîn, Bun și Prompt.
HORVATH KALMAR
fost restaurantul Beleş locul de întâlnirea streinilor.

Dr. Tesici
Dermatolog-Urolog
↓
S'a mutat în
Str. Horia Nr. 7

Prânz . . . 20 Lei
Cină . . . 14 Lei
cu pâine după listă.
Cafea fină Lei 6 Separat
Beuturile s'au ieftinit
Muzică țigănească
deschis până dimineața.
Restaurantul „București”
Arad, Piața Avram Iancu
Proprietar Cristea Trăian

Curățatorie eflină!
vopsele și curăță haine
lână Gulere bărbătești se spală
cu 4 lei la curățătoria și vopsitoria chimică
KREBSZ I.
Bul. Reg. Ferdinand 15.

Citiți și răspândiți ziarul
„ARADUL“

In atențiunea bibliofililor!
Adamescu-Candrea: Dicționar Enciclopedic și Istoric al limbii române, ilustrat Lei 2000
Xenopol: Istoria Românilor broșat, 14 vol. „ 2280
Idem legat în piele. lux. „ 5000
se pot comanda în 5 rate lunare la **Librăria Concordia Gh. Munteanu Arad. Str. Eminescu 10**
Telefon Nr. 466.

□ Anunț. Comitetul școlii al liceului de fete «Elena Ghiba Birta» Arad, aduce la cunoștința tuturor membrilor că Duminecă în 12. I. c. ora 11 a. m. se va ține o ședință extraordinară, la care invitați să ia parte. Dacă se va întruni numărul regulamentar, adunarea se va ține la 19. I. c. ora 11 a. m. oricâți membri se vor întruni
Comitetul

Deștepți și naivi.

(74) (roman) de: T. Cristea

— Fost-a cândva un regiment de vânători, un regiment de vânători...
În poveștile soldaților, colonelul Goron era un erou de legendă și geul popular al regimentului îl cânta vitejia în rime. Olteanul din munții Gorjului se identificase pe sine însuși cu durerile și năzuințele țării întregi. Regele și Țara nu erau pentru el cunoscute decât ca realități simțite până în măduva oaselor, până la negarea totală a propriei sale individualități.
Cine ar putea să pătrundă în nepătrunsul suflet al omului, ca să cunoască mobilul acțiunilor sale de fiecare zi, de fiecare clipă? Se găseau ofiteri cari afirmau, că omul acesta era un orgollos fără pereche, că tot ce făcea, o făcea pentruca să se ridice deasupra altora, că a sacrificat fără milă camarazi și subalterni pentru satisfacerea

vanității sale, că nu era în toate apele, că la decretarea războiului evadase dintr'un sanatoriu de dementi și câte și mai câte nu se puneau în socoteala omului încărcat cu toate decorațiile războiului. Erau unii ofiteri, cari îl acuzau de lipsa celei mai elementare camaraderii și anarhism, afirmând, că ajunsese comandantul regimentului de vânători în împrejurări criminale. Aceasta acuză nu era lipsită cu totul de adevăr. Pe când era maior, într-o luptă în care regimentul avea răspunderea vieții unui întreg corp de armată, atunci când comandantul regimentului dovedise lașitate și amenința să-și dea regimentul pe mâna vrăjmașului, colonelul Goron luase cu dela sine putere comanda regimentului și trimisese înapoi sub balonete pe fostul său comandant. De n'ar fi făcut însă așa, regimentul

cădea în mâna dușmanului și cu el un corp de armată.
Locotenentul Voicu își desbrăca mantaua și cu mișcări domoale ca să nu fie simțit, acoperi genunchii colonelului. O făcea împlins de simțiminte, cari îi năpădiseră sufletul.
Ieși apoi pe culoarul vagonului și își aprinsă o țigară. Răzimat de peretele vagonului începu să se gândească la rosturile lui proprii. Se rușina de nebunia pe care o făcuse. Iși dădea seama, că minutul de curaj al omului care apasă pe trăgătorul armei îndreptată spre pieptul său propriu, nu este în definitiv decât expresia unei lașități pentru o întreagă viață. Iși da seama, că îl adusese la acest gest inima și nu mintea. Inima aceea ticăloasă, care visa cal verzi pe pereți și idealism într-o lume frământată de poftele trupului. Căpitanul Vasile avea dreptate: trebuia să-și schimbe mentalitatea. Părintele Grigorie îl umpluse creierul cu povești pentru copii și firea lui primise aceste povești

drept realități. Îl spusese și generalul: să renunțe la visuri să se țină de carieră și de interes.
De acum avea o nouă orientare în viață. Va munci cu strășnicie pentru sine însuși, fără nici o considerare la pornirile lui naționale. De altfel idealul național e împlinit. A dorit să trăiască între frați, între români și va trăi de acum numai în România. Va face carieră și va înainta până la cele mai înalte grade prin muncă și cinste. Cinste? Dar există cinste fără ideal? Cinstea nu-i ideal?
Locotenentul se potolci de întrebarea aceasta.
Cuvântul abstract deschidea un semn de întrebare prea greu pentru rațiunea plâpândă a ofiterului. Noțiunea își avea interpretarea ei dela om la om, dela ținut la ținut. Părintele Grigorie îi spusese, că minciuna nu-i atributul cinstei, iar în conversația obicinuită auzea vorbindu-se despre cinste ca o expresie a gradului de necinste: I-am tras chitul pe cinste, I-am trântit

o palmă pe cinste, a furat pe cinste. Cine-i cinstit? Omul sărac care de abia își cârpește viața de pe o zi pe alta, sau bogatul care aduce comori peste comori? Unul necinstit față de trupul și pe care-l lasă rebegit de foame și foame, celalalt e necinstit față de societatea pe care jăcmănește ca să-și încropască bogățiile, căci nimeni n'ar putea prin truda minții mânărilor lui să adune mult decât sunt trebuțurile fiziologice și psihice. E deci relativă cinstea, este individuală, e în funcție de credința cuiva. Și atunci cine avea să fie noua orientare locotenentului Voicu? Cinstea în concepția idealismului care-și împlinse spre sinucidere, sau cinstea mentalității care îl slujește exclusiv poftele trupului?
Citiți și răspândiți ziarul „ARADUL“